

Muistio

19.5.2023
VN/12056/2023

Hallitusohjelmaneuvoittelut 2023

Asia: Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio, uusintahakemukset turvapaikka-asioissa

Vastuuvirkamies (puhelinnumero): Lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm, 029 515 0807

Lisäys kuulemiseen 19.5.2023

Jos suullisten käsittelyjen osalta turvapaikka-asioissa säädettäisiin, että ne on mahdollista järjestää vain kahdella jäsenellä, tarkoittaisi se väistämättä myös sitä, että tällöin olisi säädettävä, että erimielisyystilanteessa valittajan kannalta lievempi kanta voittaa. Tämä sen vuoksi, että muutoin kahden jäsenen kokoonpanossa puheenjohtajan kanta voittaisi aina, ja tällöin tämä toinen jäsen olisi ikään kuin äänetön ja olisi käytännössä sama, vaikka suullisissa käsittelyissä oltaisiin vain yhdellä jäsenellä. Tämä taas ei sovi siihen, että muutoksenhakutuomioistuin ratkaisee asiat monijäsenisenä.

Jos turvapaikka-asioiden osalta säädettäisiin, että erimielisyystilanteissa valittajalle lievempi kanta voittaa, tarkoittaisi tämä samalla myös sitä, että niissä asioissa, joissa ei järjestetä suullista käsittelyä, ja hallinto-oikeustuomarit olisivat erimielisiä ratkaisusta, tilannetta ei ratkaistaisi enää vahventamalla kokoonpanoa kolmannella jäsenellä, vaan tällöinkin

valittajalle lievempi kanta voitaisi. Tämä voisi johtaa oikeuskäytännön epäyhtenäistymiseen ja lieventymiseen, muun muassa koska nykyisessä työvoimatilanteessa hallinto-oikeuksissa on osin myös melko kokemattomia tuomareita, joilla ei välttämättä ole vielä niin kokonaisvaltaista tuntumaa ratkaisukäytännöstä. Hallinto-oikeuksissa kahden tuomarin kokoonpanot on pyritty järjestämään niin, että vähintäänkin toinen jäsen olisi kokenut tuomari. Käytännössä ratkaisukäytännön epäyhtenäistyminen johtaisi myös siihen, että Maahanmuuttovirasto joutuisi käyttämään resurssejaan yhä useammin hallinto-oikeuksien päätöksistä valittamiseen, ja korkein hallinto-oikeus joutuisi myöntämään aikaisempaa useammin valitusluvan. Tämä ratkaisu saattaisi siis tätä kautta syödä enemmän resursseja kuin säästää niitä.